
[2018-21-RE](#)

CAUSA 2018-21-RE

(Martínez Grima c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 167-2018. Recurs d'empara

Sentència del 12 d'octubre del 2018

BOPA núm. 62, del 24 d'octubre del 2018

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 16 d'abril del 2018, per la representació processal de la Sra. Maria del Carmen Martínez Grima, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra els autes del 20 de febrer del 2018 i del 3 d'abril del mateix any, dictats pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret i dels principis de contradicció i d'igualtat d'armes, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que s'atorgui l'empara sol·licitada, que es declari la vulneració dels drets esmentats, que s'anul·lin els autes impugnats per manca de motivació jurídica i manca de comunicació a la defensa dels escrits d'oposició del Ministeri Fiscal, i que es retotreguin les actuacions al moment escaient;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 8 de maig del 2018;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 7 de setembre del 2018, que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, el recurs d'empara 2018-21-RE;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 18 de setembre del 2018, per la representació processal de la recurrent;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Isidre Molas Batllori;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. La Sra. Maria del Carmen Martínez Grima, esposa del Sr. Higini Cierco Noguera, va enviar durant un període de 4 mesos, 7 *whatsapp* al telèfon del cap de Govern i 1 al ministre d'Afers Exteriors, el contingut dels quals feia referència a l'afer BPA en un to presumptament amenaçador.

1.2. Seguidament a la compareixença de la representació lletrada del Govern, el Ministeri Fiscal va incoar unes diligències d'investigació per considerar que l'actuació de la Sra. Maria del Carmen Martínez Grima, sense perjudici d'ulterior qualificació, podria constituir uns presumptes delictes de coaccions, amenaces, xantatge, injúria a l'autoritat o tràfic d'influències, tipificats respectivament als articles 139, 140, 142, 174 i 386 del Codi penal.

1.3. Després de la remissió de les actuacions a la Batllia, la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia, un cop incoades diligències prèvies, va citar la Sra. Maria del Carmen Martínez Grima, en qualitat d'inculpada, per ser jutjada pel procediment de l'ordenança penal.

1.4. El 2 de febrer del 2017, la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia, en el marc de l'ordenança penal, va decidir imposar a la Sra. Maria del Carmen Martínez Grima, com a autora responsable d'un delicte menor de tràfic d'influències, una pena d'1 mes d'arrest nocturn condicional amb un termini de suspensió de pena d'1 any i com a autora responsable d'un delicte menor d'amenaces condicionals, una pena d'1 mes d'arrest nocturn condicional amb un termini de suspensió de pena d'1 any.

1.5. La Sra. Maria del Carmen Martínez Grima, d'acord amb les disposicions de l'article 165 del Codi de procediment penal, es va oposar a l'ordenança penal.

1.6. Tant el cap de Govern com el ministre d'Afers Exteriors van presentar una querella criminal contra l'encausada per uns presumptes delictes de coaccions, d'amenaces condicionals i tràfic d'influències. Aquesta querella va ser posteriorment retirada.

1.7. El 29 de setembre del 2017, la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia va dictar un aute en què declarava processada la Sra. Maria del Carmen Martínez Grima per un presumpte delicte menor de tràfic d'influències (article 386 del CP) i decretava la seva llibertat provisional.

1.8. Una vegada elevades les actuacions davant el Tribunal de Corts, en el marc del tràmit atorgat per l'article 123 del Codi de procediment penal, el 22 de desembre del 2017, la representació processal de la Sra. Maria del Carmen Martínez Grima va presentar un escrit en què sol·licitava el sobreseïment definitiu i l'arxiu d'aquesta causa.

1.9. El 20 de febrer del 2018, el Tribunal de Corts va acordar mitjançant aute no donar lloc a aquesta petició de sobreseïment.

1.10. La representació processal de la Sra. Maria del Carmen Martínez Grima va presentar un incident de nul·litat d'actuacions contra aquesta decisió per considerar que vulnerava el seu dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

1.11. El 3 d'abril del 2018, el Tribunal de Corts va dictar un aute en què acordava desestimar aquest incident de nul·litat d'actuacions.

1.12. El 16 d'abril del 2018, la representació processal de la Sra. Maria del Carmen Martínez Grima

va interposar un recurs d'empara contra els autes ressenyats del Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret i dels principis de contradicció i d'igualtat d'armes, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació jurídica de la recurrent

- En primer lloc, aquesta part retreu al Tribunal de Corts no haver-li donat trasllat de l'escrit d'oposició del Ministeri Fiscal a la seva demanda de sobreseïment, per tant, no el va poder rebatre ni discutir, i se la va situar en indefensió en aplicació dels principis del contradictori i d'igualtat d'armes.

- En segon lloc, considera que la resposta als seus arguments jurídics en relació amb el sobreseïment del Tribunal de Corts va ser tardana i breu, ja que només conté la típica clàusula d'estil emprada pel Ministeri Fiscal mateix, per justificar la desestimació del sobreseïment i, per consegüent, estaria mancada de fonamentació jurídica. En aquest sentit al·lega que els seus arguments no han estat ni recollits, ni analitzats, ni rebatuts, ni desvirtuats en l'únic considerant de l'acte impugnat.

- Així mateix, manifesta que cap article del Codi de procediment penal disposa que l'oposició del Ministeri Fiscal a una demanda de sobreseïment i d'arxiu comporti automàticament *ipso iure* la improcedència d'aquesta petició.

- També retreu al Tribunal de Corts fer esment de totes les parts d'aquest procediment quan, en aquest cas, només hi ha aquesta defensa i el Ministeri Fiscal.

- En fase d'incident de nul·litat d'actuacions, el Tribunal de Corts omet novament traslladar a aquesta part l'escrit del Ministeri Fiscal i reproduïx textualment la seva decisió anterior.

- Després de citar la jurisprudència del Tribunal Constitucional en relació amb el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, addueix que no hi ha cap raonament en els autes impugnats que permeti deduir que el Tribunal de Corts ha llegit o ha valorat els seus arguments.

- Recordar, com ho fa el Tribunal de Corts, les funcions del Ministeri Fiscal no és una motivació suficient per desestimar un sobreseïment; és evident que si el Ministeri Fiscal no s'hagués oposat al sobreseïment, el Tribunal de Corts s'hagués vist obligat a concedir la pretensió d'aquesta part per manca d'impuls acusatori, ara bé, l'oposició del Ministeri Fiscal no impedeix al Tribunal de Corts pronunciar-se en relació amb els motius pels quals considera procedent la celebració de la vista oral.

- Aquesta part cita la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans que circumscriu el concepte de motivació, així com les nocions de just equilibri entre les parts i del principi d'igualtat d'armes.

- El fet que el Tribunal de Corts recordi a aquesta part que podrà reproduir els seus arguments en el moment de la celebració de la vista oral no és un fonament de dret i allò que es demanava, d'acord amb l'article 123 del Codi de procediment penal, era el sobreseïment i l'arxiu de la causa en el termini atorgat, ja que una vegada exhaurit, tot i que la recurrent podria ser absoluta, aquest fet només faria que confirmar la procedència del sobreseïment, sense evitar que la recurrent hagués de

comparèixer a judici i viure allò que això implica en el marc d'una causa mediàtica com aquesta.

- Sense entrar en el fons de la causa, discrepa de l'afirmació del Tribunal de Corts, coincident amb la del Ministeri Fiscal, d'acord amb la qual les al·legacions sobre el sobreseïment són pròpies de la valoració de la prova en el tràmit de la vista oral, ja que de les declaracions que consten en el sumari i del contingut dels *whatsapp* en litigi, el Tribunal de Corts hagués pogut valorar perfectament si la voluntat de la processada era la d'influir sobre el cap de Govern, si tenia aquesta capacitat i en quin sentit anaven els missatges enviats.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li els autes impugnats i que retrotregui les actuacions al moment escaient.

- En el seu escrit d'al·legacions, la part recurrent s'oposa a l'informe del Ministeri Fiscal i reitera que demana únicament que el Tribunal de Corts motivi adequadament la denegació de la demanda de sobreseïment amb fonaments de dret aplicables al cas concret.

- També reitera que el Tribunal de Corts disposava dels elements necessaris per analitzar l'existència o no del delicte de tràfic d'influències imputat, prova d'això, és que, posteriorment a la presentació d'aquest recurs d'empara, el Ministeri Fiscal no va citar els testimonis a declarar limitant-se a sol·licitar les proves que ja constaven en el sumari.

- Pel que fa a la seva al·legació relativa a la manca de notificació de l'escrit d'oposició del Ministeri Fiscal, reconeix que l'article 123 del Codi de procediment penal no preveu aquest tràmit. No obstant això, recorda la jurisprudència europea aplicada i practicada pel Tribunal Constitucional en favor de les garanties del principi de contradicció i d'igualtat d'armes.

2.2. Argumentació del Tribunal de Corts

- L'auto del 20 de febrer del 2018 exposa en un únic considerant que *"respecte a la petició de sobreseïment interessada per la defensa de la processada Maria del Carmen Martínez Grima, el Ministeri Fiscal que per llei té la funció de promoure l'acció de la justícia, vetllar pel manteniment de l'ordre jurídic i demanar davant la jurisdicció penal l'aplicació de la llei per la salvaguarda i la satisfacció dels interessos de la societat s'oposa a la petició de sobreseïment, procedeix no donar lloc al sobreseïment sol·licitat, podent no obstant la defensa reproduir dits arguments en el decurs de la celebració de la vista oral, on amb les majors garanties per a totes les parts es podran debatre les qüestions plantejades."*

- L'auto del 3 d'abril del 2018, que resol l'incident de nul·litat d'actuacions, després de reproduir textualment el considerant de l'auto que desestima el sobreseïment, manifesta que aquest considerant *"es situa a l'àmbit de la valoració i eficàcia de la prova que ha d'apreciar el Tribunal Jutgador d'acord amb el què disposa l'article 160 del Codi de Procediment Penal, constitueix una motivació jurídica suficient, contràriament a l'al·legació de la representació lletrada de la processada."*

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

- Després d'exposar la naturalesa del recurs d'empara, el Ministeri Fiscal manifesta que les

resolucions dictades pel Tribunal de Corts són lògiques i no estan afectades per arbitrarietats ni en els fets ni en els fonaments jurídics que les sustenten.

- Remarca que la decisió del Tribunal de Corts en la fase intermèdia d'aquest procés penal ha respectat la norma processal en la seva integritat, destacant que els articles 123 i següents no preveuen un nou tràmit d'al·legacions, motiu pel qual no s'han desvirtuat els principis de contradicció i d'igualtat d'armes.

- Per aquests motius, demana al Tribunal Constitucional que declari la inadmissió a tràmit d'aquest recurs d'empara per la manca manifesta de contingut constitucional de les seves pretensions, d'acord amb les disposicions de l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. Les normes aplicables al cas estan contingudes en el Codi de procediment penal i són de rang legal (l'article 123 disposa que un cop rebuts els autes, el president del Tribunal designa per torn el magistrat ponent, el qual els posa de manifest immediatament a la Secretaria del Tribunal, al fiscal, a l'actor civil, al querellant, al defensor o als defensors i als tercers responsables, dins d'un termini conjunt de 15 dies per tal que puguin proposar: entre d'altres el sobreseïment de la causa; i l'article 125 disposa que: "*transcorregut el termini assenyalat en l'article 123, el Tribunal pot acordar: (...) 4) sobreseure la causa*", competència que pot tenir variants (article 126: "*El tribunal pot acordar el sobreseïment definitiu o provisional, total o parcial*").

3.2. Es tracta, doncs, d'una aplicació de les normes del Codi de procediment penal, és a dir, d'una llei ordinària, realitzada per un tribunal ordinari, que és el competent en la selecció, la interpretació i l'aplicació del dret vigent.

3.3. La recurrent va proposar el sobreseïment de la causa amb caràcter definitiu, i el Resultant primer de l'aute del Tribunal de Corts del 20 de febrer del 2018, declara que ho va fer "*exposant detalladament els seus motius*", per bé que aquest darrer no els detalla ni els comenta. En els Resultants segon i tercer d'aquest mateix aute, el Tribunal de Corts exposa que després de donar trasllat del referit escrit al Ministeri Fiscal, per tal que fes un informe, aquest va manifestar que no procedia "*en el present estadi de les actuacions donar lloc a la petició de sobreseïment definitiu formulada, essent les al·legacions pròpies de la valoració de la prova a practicar en el tràmit de la vista oral*". I després de rebre el parer del fiscal, el Tribunal de Corts va decidir no acordar el sobreseïment definitiu de la causa en el sentit de denegar la proposta que la recurrent havia realitzat.

3.4. El considerant primer de l'aute del 20 de febrer del 2018 del Tribunal de Corts impugnat exposava que "*el Ministeri Fiscal que per llei té la funció de promoure l'acció de la justícia, vetllar pel manteniment de l'ordre jurídic i demanar davant la jurisdicció penal l'aplicació de la llei per la salvaguarda i la satisfacció dels interessos de la societat s'oposa a la petició de sobreseïment, procedeix no donar lloc al sobreseïment sol·licitat, podent no obstant la defensa reproduir dits arguments en el decurs de la celebració de la vista oral, on amb les majors garanties per a totes les parts es podran debatre les qüestions plantejades*". El paràgraf del considerant transcrit és en part descriptiu de l'opinió del Ministeri Fiscal i està reiterat en la motivació de l'aute del 3 d'abril del 2018 que resol l'incident de nul·litat d'actuacions (Considerant segon). En tots dos casos es considerava que procedia no donar lloc al sobreseïment sol·licitat per la defensa de la processada.

3.5. D'acord amb la jurisprudència constant d'aquest Tribunal Constitucional en relació amb la motivació de les decisions judicials i que és coincident en diversos dels seus punts amb la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans, es necessari que el justiciable conegui les raons de la decisió adoptada tot explicant la ponderació contradictòria de les argumentacions de les parts sense que calgui donar una resposta expressa i detallada a tots aquests arguments sinó a aquells que siguin decisius per al resultat del procediment (veg. per ex. la sentència del 12 d'octubre del 2009, recaiguda en la causa 2009-9-RE; la sentència del 2 d'abril del 2012, recaiguda en la causa 2011-37-RE, o les causes del Tribunal Europeu dels Drets Humans la sentència del 9 de desembre de 1994, Ruiz Torrija c/ Espanya, la sentència de l'1 de juliol del 2003, Suominen c/ Finlàndia, o la sentència del 12 de febrer del 2004, Perez c/ França).

3.6. En el recurs d'empara presentat, la qüestió rellevant no és l'*iter* processal, sinó la motivació de l'aute impugnat, perquè estima que com es tracta d'una resolució que emana de l'autoritat decisòria d'un tribunal, com a tal ha d'incorporar i de fer evident la base argumental i l'opinió pròpies d'aquest tribunal, que posi de manifest el coneixement dels escrits de les parts i, en conseqüència, la seva decisió.

Aquest Tribunal considera que més enllà de la descripció de les funcions de l'esmentat Ministeri Fiscal i de la transcripció de l'opinió d'aquest, la coincidència amb el parer del fiscal i amb les raons que aquest exposa poden ser compartibles, però haurien d'haver estat assumides i explicitades com a pròpies.

La part important de la motivació de l'aute és la definició de quines són les raons de l'òrgan judicial per decidir (és a dir, l'expressió de la seva opinió com a tal i com a pròpia). Les motivacions de les decisions del Tribunal de Corts han de ser les seves, no les del Ministeri Fiscal. Poden coincidir, però l'aute del Tribunal exigeix una motivació directa. Un cop finalitzat el sumari, el Tribunal de Corts podia decidir tant un sobreseïment definitiu, com la necessitat de procedir a la pràctica de les proves i de la contradicció entre les parts i, per tant, que era necessari convocar la vista oral; igualment de la seva motivació s'ha de poder deduir raonablement que ha valorat les pretensions i les argumentacions de les parts, tenint en compte igualment que l'abast d'aquesta motivació pot evidentment ser variable en funció de la naturalesa de la decisió.

3.7. L'altre element lesiu que la recurrent al-lega consisteix en què el seu escrit va ser tramès al fiscal, però en canvi l'escrit del fiscal no va ser-li tramès i, per tant, no va conèixer les seves raons ni va poder donar-hi resposta.

A banda del fet que la part recurrent no va al·legar aquesta vulneració en el seu escrit d'incident de nul·litat d'actuacions, motiu suficient per no admetre-la, ja que no s'hauria esgotat en aquest punt la via jurisdiccional ordinària (article 94 de la Llei del Tribunal Constitucional), convé destacar que el Tribunal de Corts ha respectat les disposicions del Codi de procediment penal que, en aquest estadi concret, no preveuen un tràmit d'al·legacions per a aquesta fase prèvia al judici, procediment similar a d'altres en altres matèries, en què l'informe del Ministeri Fiscal pot tenir la seva rellevància -en aquest cas es tracta d'una simple oposició- restant la decisió motivada sobre el sobreseïment competència exclusiva del Tribunal de Corts.

DECISIÓ:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

HA DECIDIT:

1. Estimar parcialment el recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Maria del Carmen Martínez Grima.
2. Declarar que s'ha vulnerat el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconegut a l'article 10 de la Constitució.
3. Retrotreure les actuacions al moment de contestar l'escrit de sobreseïment i d'arxiu presentat per la part recurrent.
4. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal de la recurrent, al president del Tribunal de Corts i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 12 d'octubre del 2018.

Dominique Rousseau
President

Josep-D. Guàrdia Canela
Vicepresident

Laurence Burgorgue-Larsen
Magistrada

Isidre Molas Batllori

Magistrat